

S m a a s t y k k e r .

XI.

»Sandhedsvidner efter Luther.«

Ved *Holger Fr. Rørdam.*

Under ovenstaaende Titel har Gottfried Arnold i sin »Unpartheyische Kirchen- und Ketzer-Historie« (Udg. 1729. II, 1089 ff.) indført et Afsnit, meddelt ham af den bekendte fhv. sønderjydske Præst Frederik Breckling, og indeholdende en lang Række Navne paa Personer, hvoraf de fleste i sin Tid ere komne i Konflikt med den kirkelige Øvrighed og havde udstaaet mere eller mindre haard Medfart for deres Overbevisning, men hvoraf en god Del, trods al den subjective Sandhed, deres Vidnesbyrd kan indeholde, dog snarere maa kaldes Sværmere end Sandhedsvidner. Den store Mængde af dem tilhøre det 17de Aarhundrede — den stive Orthodoxis, men ogsaa de urolige Aanders Tidsalder. Den ideale Frihedstrang stødte idelig an mod Statskirkens strænge og lovbundne Orden. Medens Virkeligheden syntes fattig og idéforladt, hævede de straalende Forbilleder sig i al deres Herlighed frem for det drømmeriske Syn og skabte en Længsel efter et bedre og rigere Kirkeliv, der i nogen Maade kunde staa Maal med det, som den første Kristen-

menighed havde levet i hellig Enfold og opofrende Kjærlighed. Med en urolig Iver granskedes de gamle Profetier, og naar Sjælen var mættet med denne stærke Føde, brød Ordet frem med en ustandselig Kraft og mejede ned til alle Sider blandt den aandelige Raadenskab og Uselhed, som man mente Samtidens Kirke opfyldt af. Det har i visse Maader noget meget tiltrækkende at fordybe sig i den rige Literatur, som disse urolige Længsler og denne faste Tro til Reformatorkaldet fremelskede; men Hvile findes dog ikke deri; det er som en Vandring i en mørk Nat: Himlen er overtrukken af tunge Skyer, der idelig gjennemfures af klare Lynglimt; men Foden trættes, før Maalet naaes — Læseren sløves ved at arbejde sig igjennem den uendelige Ordflom. Man læse blot følgende Titel til eet af den nævnte Fred. Brecklings fast utallige Skrifter ¹⁾, der alle dreje sig om det samme, en energisk, ubarmhjærtig og hensynsløs Blottelse af alle den lutherske Statskirkes Skrøbeligheder, og et Opraab til at gaa ud af Babel, et Opraab, saa stærkt, saa indtrængende, saa vedholdende, at man ikke lettelig vil finde Mage dertil. Nu den omtalte Titel:

Friderici Brecklingii

letzter abschied und ausgang

Von allen heutigen pharisäern, secten, falschen propheten und aposteln mit allen ihren eigen gemeinschaften, falschem Gottesdienst, Babel-kirchen, zusammenrottungen und äusserlichen tempel-wesen, kirchen-teuffel, irrwische, polter-geister, gespenster und nacht-thiere, in und ausser ihren stein-kirchen, um ihre güldene kälber, und thierische menschen-bilder herum lauffen, heulen, singen, tantzen, und mit ihren cantzel-götzen, menschen und

¹⁾ I »Bibliotheca Danica« I, 240—4 udgjør den brecklingske Literatur en særlig Afdeling.

creatures, denen sie mehr als Gott selbst nachlauffen, lauter abgötterey treiben: Dafür, dass sie mit den klugen jungfrauen, von der welt und ihrem Babel-wesen, ausgehen, und mit dem bräutigam durch recht christliche absonderung zu seiner ruhe eingehen solten; ja auch keinen falschen geistern, lehrern, secten und propheten mehr glauben zustellen, als sagten sie auch, hier oder dar ist Christus selbst, weil uns der rechte Christus einmal so hoch für solche gewarnet, und auch die klugen jungfrauen mit Daniel das alles von sich bekennen, und sich dessen alles schuldig geben, was Gottes wort an ihnen straffet, ja dass sie noch dazu eingeschlaffen sind, da nun im finstern alle katzen und brod-ratzen nach gold und brodt, geld und welt herum lauffen, und viele gut-meynende seelen mit ihrem falschen engel-schein und vorgewandten glaubens-leben verführen und betrügen ¹⁾).

Læseren er maaske allerede bleven træt af at gjen-nemløbe denne Titel. Men nu Skriftet selv — i en ustandselig Strøm af Ord, der snerte som Svøbeslag, foreholder Breckling den lutherske Kirke dens store Brøde, at medens den gjorde Krav paa at sidde inde med hele den kristelige Sandhed, gjorde den dog intet for at ud-brede denne Sandhed. Med koldt Blod dømte man Jøder, Tyrker og Hedninger til at gaa evig fortabt, fordi de ikke kjendte Lyset i Christus — men med Opofrelse af egen Magelighed og Velvære at bringe Sandhedsordet til de formørkede Slægter, derpaa tænkte man ikke. Papisterne havde gjort meget mere for denne Sag, som Xavers og mange andre Missionærers Levnedsløb viste, og dog fordømme vi dem; og Kvækerne, disse Mennesker,

¹⁾ Arnold, a. Skr. (Udg. 1729). II, 1116. Skriftet nævnes ikke mellem de mange andre Skrifter af Br., der opregnes i Bibl. Dan. Det mangler Aarstal, men maa sikkert være fra o. 1685.

hvis Navn var blevet et Fællesnavn, hvormed alle ærlige Sandhedsvidner udskjældes, de handle tusindfold bedre mod Hedningene end vi; i Dommen ville de rejse sig imod os og fordømme os. — Dette som en lille Prøve paa Brecklings Polemik; han sigter godt, og han lægger ikke Fingrene imellem, naar han slaar.

Blandt de »Sandhedsvidner efter Luther«, som Fr. Breckling nævner, er en forholdsvis stor Mængde Slesvigere, grundet paa, at han havde særligt Kjendskab til de aandelige Bevægelser i denne Landsdel. Blandt de nævnte er ogsaa Digterinden Anna Ovena Hoyers, hvis ejendommelig satiriske Tendenspoesier, der strængt hudflette Præsterne, ogsaa i den nyeste Tid have været Gjenstand for en Del Opmærksomhed¹⁾. Af særlig danske »Sandhedsvidner« er der ikke mange, og de, der findes, fortjene ganske vist ikke alle dette Navn, selv om man tager det ganske subjektivt. Man forbavses saaledes ved at finde Smædeskriveren M. Jakob Worm og Bedrageren M. Oluf Bjørn i denne Klasse. Om Christen Pedersen Abel, Præst ved den dansk-norske Menighed i Amsterdam, fortjener en saa høj Plads, maa vi lade staa hen; ham har Breckling dog maaske kjendt personlig. Vi savne derimod Holger Rosenkrands, som bedre end mange andre kunde have hævdet sin Plads. Hans nære Venner og Aandsfrænder, D. Christianus Matthiæ og D. Henrik Ernst, begge Professorer i Sorø, findes dog. At M. Niels Svendsen Chronich og Jesper Baltzersen Kōneken ere medtagne, maa vi finde rimeligt efter Forfatterens Standpunkt, ligeledes Kōnekens Ven Baltazar Trebsdorff fra Norge²⁾. Om

¹⁾ Se Hist. Tidsskr. 5. R. VI, 476.

²⁾ Se Ny kirkehist. Saml. III, 246. I Norske Rigsregistr. X, 265 f. findes en kgl. Bestalling for ham som »Berg-Inquisitor« i Norge, dat. 15. Sept. 1651, tilligemed et »General-Pas«, hvorved han fik fri Rejse overalt i Norge. Uden Tvivl var han en Tydsker. Naar Breckling betegner ham som Postmester, antydes maaske

den sidste siges: »B. T., ein Postmeister in Norwegen, ist aus seinem gottseligen tractat über die Sonntags-evangelien offenbar, da er mit Herrn Ægidius Hoyer, Predigern, die Wahrheit bekannte«¹⁾. Naar derimod Lægen D. Ambrosius Rhodius gjøres til et Sandhedsvidne, er det sikkert for megen Ære²⁾. Om en anden, ellers ikke meget bekjendt norsk Læge, der anføres af Breckling blandt hans »Sandhedsvidner efter Luther«, skal jeg hid-sætte alt, hvad han har om ham, da det vil være nyt for de fleste:

»Johannes Olsonius, ein Medicus zu Bergen in Norwegen, und grosser Freund von Gifftheilen³⁾, hat Jacob Böhmens Schriften in Dänische Sprache übersetzt, und in solche locos communes gebracht, dass die dunckele Örter und Redens-Arten durch andere klärer und deutlicher erläutert werden⁴⁾, weil niemand Jacob Böhmens Schriften besser als er selbst verklären mag, wie auch die H. Schrift in allen dunckeln Orten und Redens-Arten sich selbst am besten ausleget, so auch Lutheri Schriften, in denen oft und vielmehr anstössliches als in Jacob Böhmens Schriften vorlaufft, und doch zum besten aufgenommen wird; warum nicht eben so wohl in Jacob Böhmens, wann der Neid uns nicht so gar einnehmen und unsere Augen gegen so schöne

derived, at han paa sine vidtløftige Rejser ogsaa tillige har til-veiebragt en vis Postforbindelse.

¹⁾ Det nævnte Skrift kjendes ikke.

²⁾ Om Ambr. Rhodius har navnlig J. C. Berg meddelt Efterretninger i den norske »Budstikke«.

³⁾ Denne bekjendte (Guericke siger: berygtede) Theosoph betragtedes af Fr. Breckling som hans aandelige Læremester.

⁴⁾ Han har altsaa gjort et lignende Arbejde som Martensen i vore Dage. Men kjender nogen Olsons Skrift? I vore Literaturlexiconner findes det ikke, om de end have et Par Linier om dets Forfatter (Worm II, 140. Nyerup, S. 443), der nævnes som Oversætter af et Par gudelige Skrifter.

Sternen, Lilien und Rosen verblenden möchte. Dabey hat dieser Olsonius sehr viel gutes im verborgenen an den armen gethan, also dass auch bey 40 Wittwen sich nach seinem Tode ¹⁾ geoffenbaret haben, die er unterhalten hat, und das Gerücht von ihm gegangen, als wenn er den lapidem Philosophorum besessen, daher er auch in Friderici III. Königs zu Dännemarck sein Laboratorium genöthigt ist, um darin mit Hrn. Olaus Borrichius zu arbeiten und allerley Künste anzugeben und zu probieren, bis er endlich zu Bergen gestorben, und seine Parentation, von Herrn Doct. Paulus Brand gehalten, hier in Holland gedrucket ist Ao. 1685, durch deren Correctur ich mit ihnen bekannt worden ²⁾, und ihnen alles, was zu ihrem Zweck dienen könnte, aus Holland überschrieben, da kurz hernach sich ein Philosophus und Chymicus adeptus, mit Nahmen Johann Zeiger, an meinen grossen Freund Herr Frid. Popping, Gouverneur von der Insul Fero, geoffenbaret hat, und vor 2 Jahr einer zu Rothschild in Seeland ³⁾. Solche Vorgänger haben in Norwegen einige grosse Liebhaber der Wahrheit hinterlassen, deren Nahmen bey mir in Catalogo regionum et urbium cujusque testis veritatis aufgezeichnet zu finden«.

Ogsaa den mystiske Sværmer Anders Kempe, der en Tid færdedes i Norge ⁴⁾, har Breckling mellem sine Sandhedsvidner, i det han meddeler følgende om ham:

¹⁾ Han døde 1683 (Nyerup).

²⁾ I sine senere Aar erhvervede Fr. Breckling sit Udkomme som Korrektør i Amsterdam.

³⁾ Saaledes staar der, men Meningen er uklar. Det er Brecklings Mening, at Joh. Zeiger — som jeg ellers ikke veed noget om — ogsaa har været et »Sandhedsvidne«, thi han har sit Nr. som de andre.

⁴⁾ Se L. Daae, Nogle nye Bidrag til den norske Kirkes Hist. S. 36 ff. Tønder Nissen, Den nordiske Kirkes Historie. S. 350.

»Andreas Kempe, ein Medicus¹⁾ aus Schweden vertrieben, der Israels erfreuliche Bottschafft einem reichen Juden von Hamburg dediciret, welcher ihn als ein Judas an die Hamburger Priester verrathen, die ihn durch Pilatus Hülffe an Meister Hansen übergeben, und zum Feuer verurtheilet, weil er der Priester Greuel, dadurch sie das Feuer vielmehr als er verdienet, ziemlich scharff offenbaret, und auch dem Felgenhauer in etwas zugethan war, biss Doct. Johann Friederich Meyer nach D. Lutheri Rath und Christi Worte, um auch das Unkraut wachsen zu lassen, dawider protestiret, und der Priester Bluth-Rath zu nichte gemacht, dass Kempe also aus Hamburg verwiesen, kurtz hernach zu Altona gestorben ist, Anno 1689.«

Blandt de danske »Sandhedsvidner« var, som ovenfor er nævnet, Sværmeren Jesper Baltzersen Køneken (eller Kiim), som Breckling uden Tvivl personlig har kjendt, da han en Tid lang opholdt sig i Holland, hvor Br. som saa mange af den Tids Mystikere og urolige Aander selv havde søgt Tilflugt. Om Køneken har jeg meddelt temmelig udførlige Efterretninger i Ny kirkehist. Samlinger III, 225 ff.; men da jeg senere har fundet endnu et Par Ansøgninger fra hans Haand, skulle de her meddeles. Den første foreligger kun i en Afskrift (Thottske Saml. 1588. 4to), de to sidste meddeles efter Originalerne i Geh.-Ark. (Sjæl. Indl. 1663 B.).

1.

Gud med os!

Høyrærværdige kiære Her Lærefader och Erche-Biscop D. Hans Svaning! Jeg fattige bedrøffuede Fange ydmygeligen og underdanigen nedlegger for Eders Ærvær-

¹⁾ Læge var han dog ikke, men gav sig af med chemiske Forsøg; for øvrigt var han oprindelig Militær (Stykjunker).

dighed oc bekiender, at endskiønt jeg noget sandt og gott haffver siuntet af Guds naade i min ringe forstand att forstaa, saa har der dog været megen daarlighed og uforstand hos, som jeg hafver forsyndet mig med mod Eders Ærværdighed og M. Jens Jostsen, i min ufuldkomne, unyttige og utidige Tale og scrifft, saa vel tilforn som i synderlighed i Aar, der jeg var for hastig baade udi mit danske beseglede scrifft til Eders Ærværdighed om Seyersfesten og om de tree vanskeligste ¹⁾ svar at levere fra mig, i det jeg icke biede, indtil Eders Ærværdighed selff aff mig derom anden gang nyttigere och fructbarligere haffde begiært, saa och siden var paa forplict (hvilchen jeg dog icke haffver ²⁾) kommen ud aff første arrest, med mit schrifftlige svar, jeg gaff saa strax i hæderlige och vellærde mands Mester Jens Jostsens stue, hvilket jeg vel havde gjort bedre udi, at jeg effter hans gode raad, paa Eders Ærværdigheds vegne, havde taget siden hiemme til bedre betenchende, paa saa høyt et spørgsmaal, ved Guds nafns og naades paakaldelse, att fatte, hvorover det nu er kommen saa viitt med min ufuldkomne og utidige bekiendelse, att icke allene Eders Ærværdighed, men och hans Kongl. Mayestet, min kiære Øffrighed, siunes saa saare fortørnet paa mig i dette længe (!) fængsel. Underdanig beder jeg Eders Ærværdighed gierne om naadig forladelse. hvis jeg enten kand haffve aabenbarit Eders Ærværdighed eller min velforschynte Fæderne Ven M. Jens Jostsen mit hierte og samvittighedens anliggende i utide; bedendis der hos och, at Eders Ærværdighed vilde intercedere for mig hos hans Kongl. Majestæt om Kongl. Gunst og Naade, til at unde mig lidt respit, att være i stilhed i huset hos min fattige, høybedrøffvede, svage moder, om jeg imidlertid kunde finde och fatte bedre aff

¹⁾ Over dette Ord er skrevet: latinsche, og derpaa er et tomt Rum, hvor Afskriveren vel ikke har kunnet læse Originalen.

²⁾ Aabent Rum i Afskriften (se S. 570).

dett aabenbarede Guds ords læsning. Ønschendis for alting, att Guds Aand maa hvile paa Eder, och hans sandhed i naade kiendes meer och meer af Eder til Jesu Meenigheds opbyggelse. Gierne vil jeg, om Eders Ærværdighed saa siunes, lade offentlig forkynde aff Prædichestolerne min deprecation mig til blusel, at ingen schal tage nogen ond forargelse af mig syndere. Kiære! forlader mig dog alt, hvad jeg har fortørnet Eder med; Thi jeg beder om naaden, och iche om Retten; efftersom mand iche bør ilde tiltale sitt Folchis Øffverste eller Regentere, Act. 23, 5, men bede gott for herschabet, att Gud vild giffve dem naade och fred. HERren, som forlader den store Gield, hand schal bevise Eder dobbelt naade igien och forøge Naadsens gaffver for Eder aff sin hellige Salve, den Hellig Aand. Det ønscher jeg Eders Ærværdighed

underdanigen af mit fengsel,

Jesper Kōneken Baltzerzen.

Dend 15. Aug. 1663.

2.

Supplication till Kongelig Majestetis Fromhed paa den fattige fangne Studiosi vegne aff Studijgaardskiælder underdanigsten i Guds Fryct.

Gud med os!

Stormectige, Høyborne Herre oc Konning, Konning Frederich den 3., mit Fædernefolchis Faderlige, och min egen Høyttærværdige, som i Guds stæd anseette naadigste kiære Øffrighed: Forbarmer Eder offuer Eders Underdanige Fange, som vel er for Gud oc Mennischen en slem synder; men fortrøster mig dog paa Guds ufor-schylde Naade oc Jesu den Salvedis H: fuldkomne for-tieneste; oc haffver aff min ungdom lyst till hans ord att rætte mig effter oc att forkynde gierne igien for alle, dog

dett scheer saa uværdigen aff en syndere oc i schrøblig-
 hed oc i stychwerch paa stammende børnevij; haffver oc
 Vilien till att bede effter Apostlens Pavli formaning for
 Eder i Eders høye Kongelige besværlighed oc for alle,
 om dett som Gud selff effter Apostlens Vidnisbyrd paa
 samme stæd vil unde alle, nemlig Salighed oc Sandheds
 Kundscha. H. Kiære Øffrighed, Herre oc Konning, ieg
 veed, att den Hellige Salve, den H. Aand, Guds Kiærlig-
 hed er udøst i Eders Hiertte till at optage i Naade denne
 eenfoldige i Guds Fryct underdanigste begiæring vell op:
 thi ieg fattige Fange anseer Eder som i Guds og hans
 Salvendes stæd, mig ochsaa E^s K^l M^s underdan til gode;
 ønschendis iche allene mig selff, men og, om muligtt
 kunde være, alle de som næffner dett H. Christi naffn, att
 næffnis effter dett, Apostlen ønschede i den Gudfryctige
 Fromme oc Lærde Kongis Agrippæ paahør, att baade
 Kongen oc vij alle maatte blive saadanne, som hand vaar,
 nemlig Jesu den Salvendis Elschere oc Effterfølgere. Och
 efftersom dett er Guds anordning, att E. K. M^t nu haffver
 højest Myndighed med Sværdet oc Macten paa iorden her
 i disse Riger oc Lande, til att udvælge att giøre eller
 lade med mig fattige Fange oc alle andre Eders Under-
 daner, hvad Eders Konglige Naade bedst siunis; oc ieg
 fattige Fange haffver Underdanig begiærtt aff de Hæderlige
 Raadsherrer paa Consistorio, om ieg maatte nyde Eders
 Konglig Naade oc deris intercession till Tids bevilling i
 min Moders Hus, baade for hendis lange lengsels schyld
 i hendis svaghed, saa och for mit Hoffvetts bedre be-
 qvemlighed till at kunde betenche uden for Fengsell oc
 Tvang, daa at være fri hiemme, midlertid ieg iche alleene
 randsagede Skriftens egne ord vijdere, men oc søgte
 Gudfryctige Høylærde Mænd her paa stæden, om hvis
 bedre oc vissere forstand kunde giffvis aff Skriftens an-
 visning; efftersom mig bleff vjst in examine, i synder-
 lighed aff Hæd. oc Høyl. Doct. Johan Wandell, nogle
 Skriftens stæder grundeligen att tale i sitt sprog om

meget, som ieg tilforn iche vidste, hvilchett gaff mig attraa till att ville søge vjrdere i stilhed om vissere Kundschab aff Guds ord i all Saligheds lærdom, oc att conferere med Hæd. oc Høyl. Professoribus derom; efftersom min samvittighed iche kand stillis tilfreds, uden med Schrifftens egne Ord, saasom de i sitt første H: sprog liuder, oc med Schrifftens flittige oprictige sammenlignelse oc offvereensstemmelse; Men mig bleff svaret, att deres optagelse kunde vell effter Lov oc Rett til dag oc tid bevilges, men att unde mig frihed til min Moders hus, stod iche i deris mact, uden ieg det selff kunde nyde af Ed^s Kl^{ig} Naade: Da beder ieg nu underdanigsten, det bedste ieg ved Guds Naade kand, at Ed^s Kl^{ig} Naade for det gode H: Naffns oc Haabs schyld, som I oc aff Guds Naadis Forsiun er deelactig i formedelst den fællis Daab oc Daabs Vedkiændelse, iche vill necte mig fattige Mennische oc Guds ords stammende Discipel denne min ydmyge begjæring oc Sandheds attraa, men Naadigst aff Eders Gudfryctige Fromhed vell unde. Hvilchen dersom ieg underdanige oc maa nyde aff Eders Kongelig Gudfryctighed och Fromhed; som ieg veed i tro oc haab, att Gud vor Himmelsche allernaadigste Fader selff mig iche schall necte siden, naar dett mig iche lenger her paa iorden maa tilstedis, daa att faa den fuldkomligen aff Naade i den Himmelsche Stad her offven offver blantt Guds børns ævige samqvem, hvor ieg saavelsom oc alle de, der paa hans Naade fortroer sig indi hans Søns samfund, oc i tro oc haab med lengsell forventer hans herlige Aabenbarelse, schall gladelig see hannem Ansict till Ansict, saasom hand er, oc høre hans tale, ia selff oc maa tale med Gud, formedelst Guds velbehageligste Søn min Frelsere oc Midlere Jesum den Kaarsfæstede Salvete oc dereffter opstandene till Herlighed for sig oc alle sine ævindeligen: Da, siger ieg, vill ieg och loffve Eders Kongelig Majestett dett, oc med Guds hielp holde dett imidlertid, att ieg iche skall tale nogensteds her nogett offentlig i Kircherne,

som tilfforn aff mig scheede, der ieg iche bedre vidste, hvilchett mig och eengang effter min første forplict (hvilcken ieg intett siden haffver brudt imod) aff Eders Kongelig Fromhed naadigst er forladtt; men holde mig smuch stille ingetogen oc spagfærdig i denne min omgengsell med Gudfryctige oc Høylærde Mænd, saa att E^s. K^{ls} Mst iche schall haffve Aarsag till att fortørnis paa mig for Guds den Højestis alviydende Aasiun; Ønschendis Eder i Eders gansche Kongelige Hus Naade och Fred aff Gud Fader, sampt oc deelactighed i hans Søns oc Hellige Salvedis Jesu uforgengelige oc ævige Himmelsche Kongerige, Amen!

Schreffvett i Kiælderen under Consistorij husett den
22. Aug. 1663 aff

Guds och Eders Kongl. Mayestetis
plictschydige Underdan och nu
fattige Fange
Jesper Kōneken B.
egen haand.

Kancellipaaategning: Missive til Rector og Professores 30. Octobr. ¹⁾).

3.

Gud velsigne Eder.

Erlig oc Welb. Her Secreterer Erich Krag, Aff den Fromhed och sær aff een Guds ords Kiærlighed, som ieg fornam hos Eders Excellentz, der ieg i beleyringens nød saa uformærcht paa S. Spormands vegne flich soldtt hos Eders W. atschillige bøger: da haffver ieg ett gott hierttelag till Eder att troe Eders Fromhed vell; och beder derfor i denne min trois præffvis tid, att E^s Fromhed ville vell giøre aff ett Gudfryctigt hiertte, oc hielpe dog denne min underdanige schreffne supplication mett ett gott ord

¹⁾ Dette Brev, hvorved Jesper Kōneken løslodes af sit Fængsel mod at rømme Riget, findes trykt i Ny kirkehist. Saml. III, 256—7.

till Majestetens Fromhed, att ieg maatte nyde fri omgengsell med Gudfryctige lærde Mænd till min Samvittigheds rolighed oc den Salige Sande Kundschabs rætte Forstand at nyde. Herren, som er Herrernis Herre oc vor bedste Talssmand, schall igien velsigne Eder og Eders med Aandelig og legemlig Velsignelse! i hvis Naade och samfund ieg aff min eenfoldighed vil haffve Eder hiertteligen ønschett och befalett till all salig Velstand nu och ævindeligen. Schreffvett den 22. Aug. 1663 i Fengslett aff

Eders Excellentzes och Fromheds

underdanige

Jesper Köneken

egen haand.

Udskrift til den kgl. Sekretær Erich Krag.
